

B&W ADVIES

Kenmerk: 13BW000234

Nr.: -

Datum ambtelijk voorstel:
27 mei 2013Onderwerp:
Gekantelde aanpak kerngericht werken

Te besluiten:

1. Instemmen met opdracht '*Kracht vanuit de kernen: een gezamenlijke opgave*' (versie 1.1, 27 mei 2013)
2. De financiële consequenties in overeenstemming met paragraaf 6 van dit voorstel achteraf te regelen in een administratieve wijziging

Team/ behandelend ambtenaar:
TOW / S.W.A. TempelmanStatus advies:
~~Niet~~ openbaar
(openbaar na het persgesprek op 12 juni 2013)Portefeuillehouder: gezien: Ja
G.C. Koopmans-JacobsDatum B&W-vergadering:
11 juni 2013Ingewonnen advies andere teams:
TAV (communicatie)
TBR (cluster samenleven)In voorbereidende vergadering:
N.v.t.Ingewonnen advies/informatie extern:
Dorpswerkgroep Oosterhout

In raadsvergadering: N.v.t.

Ingewonnen advies adviseurs:
Communicatie
FinancieelRegelgeving, delegatie of mandaat: N.v.t.
Advies TKW: N.v.t.

	Alkkoord	Bespreken	Opmerkingen
Burgemeester			
G.C. Koopmans-Jacobs			
F.M.J. van Rooijen			
F.H.G.M. Witjes			
R.W. Mooij			
Gemeentesecretaris			
G.B. Gnodde (TM)			

1) delisting budget voor extern advies.
2) is het communicatie gesprek over definitie "coöperatie"?

Besluit B&W

Alkkoord met advies.

11/6 2013.

Bijlagen:

- Opdrachtdocument '*Kracht vanuit de kernen: een gezamenlijke opgave*' (versie 1.1, 27 mei 2013, kenmerk 13int01401).

Toelichting

1. Aanleiding / Probleemstelling

De gekantelde aanpak is voor 2013 concreet benoemd in de Sociaal-Maatschappelijke Visie. Uit het programma Wonen volgt dat deze aanpak ook toegepast kan worden op onderdelen binnen kerngericht werken. Om meer te sturen op het verhogen van betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving. Toepassen van deze gekantelde aanpak kan ook bijdragen aan de Nota van Uitgangspunten kerngericht werken 2012-2015, Woonvisie, Sociaal Economisch Beleidsplan, Uitvoeringsadvies DOP's en de Nota Wonen, Zorg, Welzijn.

2. Aansluiting bij collegeprogramma('s)

De strategische doelstelling van het programma Wonen is als volgt geformuleerd: een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe. Omdat er een positief verband bestaat tussen ervaren leefbaarheid en betrokkenheid, volgt uit het programma dat er meer en nadrukkelijker regie gevoerd wordt op het vergroten van betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving.

3. Doelstelling en beoogd effect

Dit advies beoogt de contouren te schetsen voor een concreet Plan van Aanpak, dat (na instemming met het opdrachtdocument) in samenwerking met een extern adviseur opgesteld wordt.

4. Ingewonnen adviezen/informatie

- A. Vakteams: Team Advies (communicatie) en team Beleidsrealisatie (cluster Samenleven). Alle reacties zijn verwerkt.
- B. Extern: Ambtelijk is bij de dorpswerkgroep in Oosterhout afgetast of het mogelijke aanbod (faciliteren van het proces om haalbaarheid van centrumfuncties te onderzoeken) aansloot bij de behoefte in het dorp. Dat bleek het geval, men reageerde enthousiast op het mogelijke aanbod.
- C. Adviseurs:
 - 1. Communicatie
 - 2. Financieel
- D. Team Kwaliteit: N.v.t.

5. Ambtelijk advies aan het college

De voorgestelde gekantelde aanpak voorziet erin om (als onderdeel van kerngericht werken) bij geschikte thema's een hernieuwde aanpak te kiezen. Op operationeel niveau willen we hiermee veel nadrukkelijker sturen op het vergroten van betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving door (waar mogelijk) gebruik te maken van hun ideeën, energie en initiatieven. Ook wel 'kracht uit de kernen' genoemd. Want die kracht komt niet altijd tot bloei, omdat er geen duidelijke meerwaarde voor inwoners aanwezig of zichtbaar is om zich in te zetten.

Binnen de gekantelde aanpak gaan we bij geschikte thema's de hogere treden van de interactieladder toepassen. Dit zijn de treden coproductie en (mee)beslissen, samen ook wel cocreatie genoemd. Hoofdstuk 4 en 5 van het opdrachtdocument gaan uitgebreid in op (de contouren voor) aanpak en toepassing. Waarmee we dus willen sturen op meer betrokkenheid, waarmee ook de ervaren leefbaarheid verhoogd kan worden.

6. Middelen

a. Communicatie

Is er een communicatieplan over dit onderwerp? Er is nu nog geen communicatieplan gemaakt voor dit specifieke onderwerp. Kerngericht werken, de uitgangspunten en de uitwerking sluit naadloos aan bij de communicatievisie Luisteren en Verbinden.

Zo nee, waarom niet?

Communicatieplan maakt onderdeel uit van het (nog op te stellen) Plan van Aanpak.

Heeft er al communicatie plaatsgevonden? Ja.
--

Zo ja, welke communicatie heeft er al plaatsgevonden?
Ambtelijk is afstemming geweest met de betrokken vakdisciplines en MT (in relatie tot o.a. de communicatievisie en de sociaal-maatschappelijke visie). Ook is regelmatig afgestemd tussen werkorganisatie en verantwoordelijk wethouder. Extern is er overleg geweest met de dorpswerkgroep Oosterhout naar aanleiding van hun DOP (zie ook paragraaf 4B).
Welke in- en externe doelgroepen worden er over het besluit geïnformeerd?
Dorpswerkgroep Oosterhout. Eventuele andere te informeren doelgroepen worden afgestemd met hen. Dit wordt gecombineerd met de communicatie bij de gemeentelijke reactie op het DOP Oosterhout (zie betreffende B&W-advies).
Hoe wordt het voorstel gecommuniceerd?
In Oosterhout worden dorpswerkgroep, dorpsraad en initiatiefgroep telefonisch en per e-mail geïnformeerd. Dorpsraad en gemeente stellen gezamenlijk een persbericht op. We adviseren de dorpsraad om via hun eigen middelen de inwoners te informeren. Daarnaast stellen wij voor dat de dorpswerkgroep aanwezig is bij het persgesprek op 12 juni 2013. Tot dat persgesprek is dit advies niet-openbaar o.b.v. artikel 10, lid 2, sub f (belang dat dorpswerkgroep als eerste kennis neemt van B&W-besluit én op elkaar afgestemde vervolgaanpak qua communicatie).

b. Juridisch

Wie is het bevoegde bestuursorgaan? B&W.
Is er een beslistermijn van toepassing? Nee.
Zo ja, voor welke datum moet het besluit bekend worden gemaakt? N.v.t.
Is bekendmaking van het besluit verplicht? Nee.
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) bekendgemaakt? N.v.t.
Is mededeling van het besluit verplicht? Nee.
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) meegedeeld? N.v.t.

c. Financieel

Voor de organisatie van en communicatie over de verschillende sessies is procesgeld nodig tot circa € 7.000. Tevens is inzet nodig van een externe adviseur. De kosten hiervoor worden geraamd op € 19.000. De financiële consequenties zijn samengevat in onderstaande financiële paragraaf.

Financiële paragraaf (alles in €)

Programma: Wonen

I. Eenmalige lasten

a. Lasten

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag	BTW-code
4333070	Project/advieskosten	26.000	BCF C3
	Totale eenmalige kosten	26.000	

b. Dekking ten laste van:

- algemene reserve	26.000
- op andere wijze, namelijk	
Totale eenmalige dekking	26.000

II. Toelichting BTW (in telegramstijl)

Project/advieskosten, BTW compensabel.

III. Besluitvormingsprocedure:

Aankruisen	
Collegebesluit:	
	- alleen collegebesluit voor budget grondexploitatie (voldoen aan 3 voorwaarden)
x	- collegebesluit/administratieve wijziging (vaststelling door raad achteraf)

7. Uitvoering en evaluatie

Na dat (op basis van 'meervoudig onderhandse aanbesteding') een keuze is gemaakt voor een extern adviseur, wordt een concreet Plan van Aanpak aan u voorgelegd.

B&W ADVIES

Kenmerk: 13BW000234

Nr.: -

Datum ambtelijk voorstel: 27 mei 2013		Onderwerp: Gekantelde aanpak kerngericht werken	
Te besluiten: 1. Instemmen met opdracht '<i>Kracht vanuit de kernen: een gezamenlijke opgave</i>' (versie 1.1, 27 mei 2013) 2. De financiële consequenties in overeenstemming met paragraaf 6 van dit voorstel achteraf te regelen in een administratieve wijziging			
Team/ behandelend ambtenaar: TOW / S.W.A. Tempelman		Status advies: N.v.t. openbaar (openbaar na het persgesprek op 12 juni 2013)	
Portefeuillehouder: G.C. Koopmans-Jacobs		gezien: Ja	Datum B&W-vergadering: 11 juni 2013
Ingewonnen advies andere teams: TAV (communicatie) TBR (cluster samenleven)		In voorbereidende vergadering: N.v.t.	
Ingewonnen advies/informatie extern: Dorpswerkgroep Oosterhout		In raadsvergadering: N.v.t.	
Ingewonnen advies adviseurs: Communicatie Financieel		Regelgeving, delegatie of mandaat: N.v.t. Advies TKW: N.v.t.	
	Akkoord	Bespreken	Opmerkingen
Burgemeester			
G.C. Koopmans-Jacobs			
F.M.J. van Rooijen			
F.H.G.M. Witjes			
R.W. Mooij			
Gemeentesecretaris			
G.B. Gnodde (TM)			

Besluit B&W**Bijlagen:**

- Opdrachtdocument '*Kracht vanuit de kernen: een gezamenlijke opgave*' (versie 1.1, 27 mei 2013, kenmerk 13int01401)'.

Toelichting

1. Aanleiding / Probleemstelling

De gekantelde aanpak is voor 2013 concreet benoemd in de Sociaal-Maatschappelijke Visie. Uit het programma Wonen volgt dat deze aanpak ook toegepast kan worden op onderdelen binnen kerngericht werken. Om meer te sturen op het verhogen van betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving. Toepassen van deze gekantelde aanpak kan ook bijdragen aan de Nota van Uitgangspunten kerngericht werken 2012-2015, Woonvisie, Sociaal Economisch Beleidsplan, Uitvoeringsadvies DOP's en de Nota Wonen, Zorg, Welzijn.

2. Aansluiting bij collegeprogramma('s)

De strategische doelstelling van het programma Wonen is als volgt geformuleerd: een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe. Omdat er een positief verband bestaat tussen ervaren leefbaarheid en betrokkenheid, volgt uit het programma dat er meer en nadrukkelijker regie gevoerd wordt op het vergroten van betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving.

3. Doelstelling en beoogd effect

Dit advies beoogt de contouren te schetsen voor een concreet Plan van Aanpak, dat (na instemming met het opdrachtdocument) in samenwerking met een extern adviseur opgesteld wordt.

4. Ingewonnen adviezen/informatie

- A. Vakteams: Team Advies (communicatie) en team Beleidsrealisatie (cluster Samenleven). Alle reacties zijn verwerkt.
- B. Extern: Ambtelijk is bij de dorpswerkgroep in Oosterhout afgetast of het mogelijke aanbod (faciliteren van het proces om haalbaarheid van centrumfuncties te onderzoeken) aansloot bij de behoefte in het dorp. Dat bleek het geval, men reageerde enthousiast op het mogelijke aanbod.
- C. Adviseurs:
 - 1. Communicatie
 - 2. Financieel
- D. Team Kwaliteit: N.v.t.

5. Ambtelijk advies aan het college

De voorgestelde gekantelde aanpak voorziet erin om (als onderdeel van kerngericht werken) bij geschikte thema's een hernieuwde aanpak te kiezen. Op operationeel niveau willen we hiermee veel nadrukkelijker sturen op het vergroten van betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving door (waar mogelijk) gebruik te maken van hun ideeën, energie en initiatieven. Ook wel 'kracht uit de kernen' genoemd. Want die kracht komt niet altijd tot bloei, omdat er geen duidelijke meerwaarde voor inwoners aanwezig of zichtbaar is om zich in te zetten.

Binnen de gekantelde aanpak gaan we bij geschikte thema's de hogere treden van de interactieladder toepassen. Dit zijn de treden coproductie en (mee)beslissen, samen ook wel cocreatie genoemd. Hoofdstuk 4 en 5 van het opdrachtdocument gaan uitgebreid in op (de contouren voor) aanpak en toepassing. Waarmee we dus willen sturen op meer betrokkenheid, waarmee ook de ervaren leefbaarheid verhoogd kan worden.

6. Middelen

a. Communicatie

Is er een communicatieplan over dit onderwerp? Er is nu nog geen communicatieplan gemaakt voor dit specifieke onderwerp. Kerngericht werken, de uitgangspunten en de uitwerking sluit naadloos aan bij de communicatievisie Luisteren en Verbinden.
Zo nee, waarom niet?
Communicatieplan maakt onderdeel uit van het (nog op te stellen) Plan van Aanpak.
Heeft er al communicatie plaatsgevonden? Ja.

Zo ja, welke communicatie heeft er al plaatsgevonden?

Ambtelijk is afstemming geweest met de betrokken vakdisciplines en MT (in relatie tot o.a. de communicatievisie en de sociaal-maatschappelijke visie). Ook is regelmatig afgestemd tussen werkorganisatie en verantwoordelijk wethouder. Extern is er overleg geweest met de dorpswerkgroep Oosterhout naar aanleiding van hun DOP (zie ook paragraaf 4B).

Welke in- en externe doelgroepen worden er over het besluit geïnformeerd?

Dorpswerkgroep Oosterhout. Eventuele andere te informeren doelgroepen worden afgestemd met hen. Dit wordt gecombineerd met de communicatie bij de gemeentelijke reactie op het DOP Oosterhout (zie betreffende B&W-advies).

Hoe wordt het voorstel gecommuniceerd?

In Oosterhout worden dorpswerkgroep, dorpsraad en initiatiefgroep telefonisch en per e-mail geïnformeerd. Dorpsraad en gemeente stellen gezamenlijk een persbericht op. We adviseren de dorpsraad om via hun eigen middelen de inwoners te informeren. Daarnaast stellen wij voor dat de dorpswerkgroep aanwezig is bij het persgesprek op 12 juni 2013. Tot dat persgesprek is dit advies niet-openbaar o.b.v. artikel 10, lid 2, sub f (belang dat dorpswerkgroep als eerste kennis neemt van B&W-besluit én op elkaar afgestemde vervolgaanpak qua communicatie).

b. Juridisch

Wie is het bevoegde bestuursorgaan? B&W.

Is er een beslistermijn van toepassing? Nee.

Zo ja, voor welke datum moet het besluit bekend worden gemaakt? N.v.t.

Is bekendmaking van het besluit verplicht? Nee.

Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) bekendgemaakt? N.v.t.

Is mededeling van het besluit verplicht? Nee.

Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) meegedeeld? N.v.t.

c. Financieel

Voor de organisatie van en communicatie over de verschillende sessies is procesgeld nodig tot circa € 7.000. Tevens is inzet nodig van een externe adviseur. De kosten hiervoor worden geraamd op € 19.000. De financiële consequenties zijn samengevat in onderstaande financiële paragraaf.

Financiële paragraaf (alles in €)

Programma: Wonen

I. Eenmalige lasten**a. Lasten**

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag	BTW-code
4333070	Project/advieskosten	26.000	BCF C3
	Totale eenmalige kosten	26.000	

b. Dekking ten laste van:

- algemene reserve	26.000
- op andere wijze, namelijk	
Totale eenmalige dekking	26.000

II. Toelichting BTW (in telegramstijl)

Project/advieskosten, BTW compensabel.

III. Besluitvormingsprocedure:

Aankruisen	
Collegebesluit:	
	- alleen collegebesluit voor budget grondexploitatie (voldoen aan 3 voorwaarden)
x	- collegebesluit/administratieve wijziging (vaststelling door raad achteraf)

7. Uitvoering en evaluatie

Na dat (op basis van 'meervoudig onderhandse aanbesteding') een keuze is gemaakt voor een extern adviseur, wordt een concreet Plan van Aanpak aan u voorgelegd.

Kracht vanuit de kernen: een gezamenlijke opgave

Een gekantelde aanpak voor kerngericht werken

1. INLEIDING

De kernen bruisen van ideeën, sociale energie en initiatieven. Dit noemen we 'kracht vanuit de kernen'. De gemeente Overbetuwe wil bewoners stimuleren en faciliteren deze kracht te gebruiken (blijkt uit o.a. het collegeprogramma). Gebruiken van deze kracht is een gezamenlijke opgave, vanuit de overtuiging dat we vooral dingen kunnen bereiken als iedere betrokkene binnen onze samenleving vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid een steentje bijdraagt.

Deze kracht vanuit de kernen komt niet altijd tot bloei. Zo neemt een beperkt deel (20 à 25%) van de inwoners verantwoordelijkheid voor de kern of buurt¹. Bijvoorbeeld veroorzaakt doordat er soms geen duidelijke meerwaarde voor inwoners aanwezig of zichtbaar is om zich in te zetten. Ook het functioneren van overheden of instanties is af en toe een obstakel, in plaats van een katalysator voor (het benutten van) deze kracht.

De gemeente streeft ernaar dit percentage van betrokken inwoners te verhogen zodat de doelstelling van een prettige leefomgeving behaald (blijft) worden². Er bestaat immers een positief verband tussen betrokkenheid van inwoners en de leefbaarheid in buurten en kernen³. Uit de begroting 2013 volgt dan ook dat de strategische doelstelling van het programma Wonen onveranderd is; de ervaren leefbaarheid moet op peil blijven. Daar willen we als gemeente regie op voeren.

Dit document richt zich op de vraag hoe partijen - binnen de werkwijze 'kerngericht werken' - verder uit kunnen aan het verhogen van betrokkenheid van inwoners. Waarbij - als de gemeente is betrokken - het streven bestaat om het gemeentelijk handelen meer een katalysator te laten zijn (en minder een obstakel) voor het benutten van de kracht vanuit de kernen. In eerste instantie is dit document intern bedoeld voor de betrokken collega's om vanuit een eenduidige visie met kerngericht werken verder te kunnen gaan. Tevens is het document bedoeld als basis voor de selectie van een extern bureau die de gemeente gaat ondersteunen bij het meer sturen op betrokkenheid bij kerngericht werken (zie hoofdstuk 7).

2. DE UITDAGING

Uit praktijkervaringen weten we dat - voor gemeente en overige betrokken partijen - de volgende twee punten van belang zijn om een grotere betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving te creëren:

- Het fundament is - op basis van relevante kennis o.a. uit netwerken per kern - een open en transparante basishouding van partijen.
- Vanuit deze basishouding is - per onderwerp of thema dat in een kern speelt - (duidelijkheid over) een toepasselijke rolinvulling van partijen nodig.

Op beide punten is een 'kanteling' in denken nodig om (in stappen) toe te groeien naar meer betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving; naar een gedeelde verantwoordelijkheid! Zodat je vanuit deze basishouding en een duidelijke rolopvatting en -invulling, waar mogelijk gebruik maakt van meer betrokkenheid ('kracht') door partijen in de kernen. Dát is de ambitie waaraan we de komende jaren samen met betrokken partijen werken.

¹ In lijn met landelijke trend, zo blijkt o.a. uit 'Maatschappelijke participatie in Overbetuwe onderzocht'.

² Programmabegroting 2013, programma Wonen

³ Buurtparticipatie en leefbaarheid, RIGO, juli 2012.

Samenhang en verbinding met overig gemeentelijk beleid

De gekantelde aanpak is voor 2013 concreet benoemd in de Sociaal-maatschappelijke visie. Niet exclusief voor het sociaal-maatschappelijk domein, maar (passend bij de veranderende rol van de overheid) ook bij voorzieningen of in dit geval kerngericht werken. Tevens draagt de gekantelde aanpak bij aan het realiseren van de strategische doelstellingen van het programma Wonen. En we werken op deze wijze aan één consistente aanpak van acties uit de (geamendeerd vastgestelde) Nota van Uitgangspunten kerngericht werken 2012-2015 (inclusief motie van de raad), de Woonvisie, het Sociaal Economisch Beleidsplan, het Uitvoeringsadvies DOP's en de Nota WZW⁴.

In hoofdstuk 3 werken we uit hoe we de gewenste kanteling willen bewerkstelligen.

3. STRATEGIE: HOE REALISEREN WE DE KANTELING BIJ KERNGERICHT WERKEN?

In hoofdstuk 1 en 2 gaven we aan waarom de gemeente Overbetuwe de kracht vanuit de kernen wil bundelen en stimuleren. Binnen de werkwijze van kerngericht werken zetten we daartoe al de nodige acties uit. Dat blijven we doen, waar nodig met inachtneming van de aanbevelingen uit de aanbevelingen die volgen uit de evaluatie van kerngericht werken.

In de volgende (sub)paragrafen richten we ons specifiek op één actie; we werken uit hoe de gemeente de gekantelde aanpak op onderdelen binnen kerngericht werken wil realiseren. Centraal daarbij staat het doorvoeren van een verandering op de punten basishouding en rolinvulling. Als aanvulling op de huidige werkwijze dus.

3.1. Basishouding: in gesprek met elkaar

Uit de Nota van Uitgangspunten kerngericht werken volgt dat de werkwijze - qua basishouding en aanpak - integraal en eenduidig moet zijn. Dat betekent niet dat elk thema dat speelt in een kern, hetzelfde aangepakt moet worden. Hiermee wordt bedoeld dat de aanpak en cultuur binnen de gemeentelijke organisatie zodanig moet zijn dat wij - op basis van relevante kennis over de situatie in de kern en de samenhang met andere kernen - vanuit een open (niet vooringenomen) houding goed 'luisteren', begrip tonen en nadenken over de 'vraag achter de vraag'. Vaak met andere relevante partners in het netwerk, hopelijk met een vergelijkbare basishouding. In gesprek met elkaar, als min of meer gelijkwaardige partners. Allemaal gekoppeld aan eigen kracht en eigen doelstellingen!

Het bovenstaande is binnen de gemeentelijke organisatie reeds opgepakt⁵. Het communiceren vanuit deze basishouding blijft bij kerngericht werken voor alle betrokken instanties een continue aandachtspunt.

3.2. Rolinvulling: keuze voor situatie-afhankelijke rolinvulling

We gaan als gemeente de uitdaging aan om bij het kerngericht werken in iedere situatie - in dialoog met de andere deelnemers aan het proces - op maat onze rolinvulling te bepalen. Binnen kerngericht werken kiezen we daarmee voor een situatie-afhankelijke rolinvulling.

Elk thema vraagt vanaf de start om een logische en duidelijke rolinvulling door betrokken partijen. Maar om deze rol en bijbehorende invulling te kunnen bepalen, moet je - vanuit de genoemde open transparante houding - eerst de ambitie én partijen in het netwerk kennen. Zo kom je effectief en efficiënt tot het gezamenlijk bereiken van doelstellingen, het realiseren van ideeën. En kun je komen tot meer bewonersbetrokkenheid. Afhankelijk van elk thema (!) kiezen de betrokken partijen dus hun rol. Dat geldt logischerwijs ook voor de gemeente. Ook wij moeten - vroeg in het proces - duidelijk zijn over welke rol de gemeente kan en wil spelen om de inhoudelijke doelstellingen dichterbij te brengen en hoe wij deze rol concreet invullen.

⁴ Dit betekent dat de in deze memo beschreven aanpak (passend bij de strategische doelstelling van het programma Wonen) concreet voorziet in het oppakken van de acties uit paragraaf 4.2 en 4.3.5 van de evaluatie kerngericht werken, paragraaf 6.2 Woonvisie inzake gebiedsvisies, paragraaf 3.2 en 3.3 Uitvoeringsadvies DOP's, beleidsplan 2 ('Vitale kernen') Sociaal Economisch Beleidsplan én paragraaf 1.4 Nota Wonen Zorg Welzijn (inzake bewonersinitiatieven leefbaarheid).

⁵ Onder andere verwoord in de nieuwe communicatievisie.

Waarom is duidelijk zijn over de rolkeuze en -invulling vroeg in het proces zo belangrijk?

Op het moment dat de gemeente (o.b.v. eigen doelstellingen) niet duidelijk aangeeft welke rol zij kiest en hoe zij deze wil invullen, ontstaan er bij de andere betrokken partijen (zeer) verschillende beelden van de gemeentelijke (regie)rol. Beelden die leiden tot (onuitgesproken) verwachtingen, zoals ook benoemd in de evaluatie kerngericht werken.

Dus duidelijk zijn over de gekozen rol en dienovereenkomstig handelen. Duidelijk zijn over wat je binnen die rol (wel en niet) in kunt brengen. Bijvoorbeeld: dit is onze (wettelijke) verantwoordelijkheid, dit is onze professie, hier gaan we voor, dit mag u van ons verwachten. Kortom; we moeten (vanuit de rolkeuze) duidelijk laten zien wat we doen, hoe we dat doen en waarom we dat doen.

Ambitie: 'hogere' interactieniveaus

Sturen op meer betrokkenheid betekent dat je bij geschikte thema's vaker (duidelijker) kiest voor een rol waarbij de interactieniveaus coproductie en (mee)beslissen aan de orde zijn. Ook wel genoemd cocreatie.

Betrokkenheid betekent namelijk dat bewoners (meer) verantwoordelijkheid tonen bij kwesties in hun directe leefomgeving. Dat kan op diverse manieren: inzet in tijd, geld, kennis, et cetera. Onlosmakelijk daarmee verbonden is meer invloed voor dergelijke bewoners(groepen), vanuit professionele partijen of overheid.

Alhoewel de interne interactiewijzer (2010, t.b.v. beleidsvorming en -uitvoering) voor rolkeuze gelukkig de nodige handvatten biedt, is er in het verleden weinig sprake geweest van succesvolle toepassing van de 'hogere' interactieniveaus (die bijdragen aan meer betrokkenheid).

Aandachtspunt bij de keuze van de rol en het bijbehorende participatieniveau is dat bij (of kort na) bespreking van ambities en problemen al - o.b.v. belangen en doelstellingen van betrokkenen - samen met hen verkend wordt wie wat in kan brengen. In gezamenlijkheid dus! Samen met een bewonerscollectief komen tot het inzicht wie wat wanneer kan betekenen, kan meer betrokkenheid opleveren. Meer dan in de bestaande situatie waarin we (meer 'adoptief') als gemeente wensen (bijvoorbeeld uit de DOP's) niet 'loslaten' en veelal zelf willen uitwerken en uitvoeren.

Ander aandachtspunt bij het goed benutten van de kracht uit de kernen, is rekening houden met de diversiteit in beleving bij de partners. Bij de keuze voor rolinvulling door bewoners moet aangesloten worden op doelen van en beleving door deze bewoners(groepen) en betrokken partijen. Ter illustratie: de wens tot een duurzame woonomgeving kan door innovatieve ondernemende bewoners worden vertaald naar een eigen collectief energie(terug)leveringsbedrijfje, terwijl een andere meer afwachende groep geholpen zou zijn door een kant en klaar aanbod van de woningcorporatie.

4. AANPAK: VERBINDEN VAN COCREATIE MET KERNGERICHT WERKEN

De gemeente Overbetuwe werkt op diverse manieren aan kerngericht werken. De nu voorgestelde aanpak voorziet erin om in dit brede spectrum op sommige punten een hernieuwde aanpak te kiezen. Op operationeel niveau een aanpak toepassen waarmee je kerngericht kunt blijven werken, maar (met toepassing van de hogere treden op de interactieladder) daarbij veel nadrukkelijker stuurt op het inzetten van betrokkenheid (kracht) vanuit de kernen. Vanuit de genoemde basishouding, kunnen we zo beter aansluiten bij beleving van inwoners én duidelijker zijn over invullen van rollen.

Immers, ervaringen van kern- en wijkgericht werken laten overal in Nederland zien dat uitvoering hét verschil kan maken. Vandaar dat we op dat niveau in willen steken. Hierbij kunnen we aansluiten bij al het voorwerk dat dorpen al hebben geïnvesteerd in DOP's.

Vervolgens bij keuzes omtrent uitvoering - vanuit de beschreven basishouding - duidelijk zijn over rolinvulling, kan een belangrijke succesfactor zijn. Dit blijft een continue aandachtspunt, ook in de gekantelde aanpak. Bij thema's die zich daarvoor lenen, vereist de gekantelde aanpak dat partijen vaker en intenser kiezen voor de interactieniveaus coproduceren en meebeslissen. Ook wel aangeduid met de term cocreatie.

4.1. Cocreatie

Cocreatie is 'een manier van samenwerken, waarbij alle deelnemers eigenaar zijn van zowel 'proces als resultaat'. Transparantie, openheid, gelijkwaardigheid en wederkerigheid zijn daarbij de centrale begrippen. Met de methode van cocreatie is het mogelijk te werken aan de 'gekantelde aanpak' op de punten basishouding en rolinvulling.

Cocreatie is hiermee dus vergelijkbaar met de (al vóór 2010 binnen onze organisatie benoemde) hogere interactieniveaus coproduceren of (mee)beslissen. Cocreatie kun je namelijk in verschillende intensiteiten toepassen.

Vanuit de gemeente geredeneerd komt meebeslissen erop neer dat het college of de raad deelnemers de bevoegdheid geeft om binnen randvoorwaarden zelf beslissingen te nemen. Hierbij is vooraf afgesproken van welke (deel)processen de uitkomsten worden meegenomen. Bij coproduceren werkt het college of de raad op basis van gelijkwaardigheid⁶ met andere partijen samen. Het voorstel komt samen met anderen dus inhoudelijk en/of financieel tot stand.

De basis van een succesvol cocreatie-proces is de dialoog. Met behulp van de dialoog kan een *gedeelde* urgentie vertaald worden in een *gezamenlijk* geformuleerde agenda. En uiteindelijk in een activiteitenprogramma ('doen') volgens de principes van cocreatie. Een haalbare en praktische vorm van cocreatie in en door (inter)actie wordt voorgestaan.

Bij thema's waar gelijkwaardigheid⁶ en wederkerigheid minder toepasbaar zijn, kan in dit gesprek over de gezamenlijke agenda geconcludeerd worden dat cocreatie op dergelijke thema's niet of pas later in het proces aan de orde is. Immers, bij die laatste categorie thema's bepaalt de partij die de grootste belangen heeft en het meeste risico loopt de agenda en de doelen. Dit betreft dus rolkeuze. Bij het vormgeven van cocreatie binnen kerngericht werken stellen we echter thema's centraal waar partijen gezamenlijk de agenda, doelen en (volgens een activiteitenprogramma) praktische uitvoering op willen pakken.

Tot zover onze visie en ons procesvoorstel hoe de gemeente Overbetuwe een gekantelde aanpak voor kerngericht werken wil realiseren. Met concrete toepassing van de 'reeds bekende' interactieniveaus coproduceren of (mee)beslissen. In de volgende hoofdstukken werken we uit hoe we zo via cocreatie werk willen maken van onze kerngerichte aanpak.

5. TOEPASSING

Voor toepassing van cocreatie wordt één aanpak voorgesteld in twee verschillende sporen. Centraal staat de aanpak in de betreffende kern. Daaraan gerelateerd is een spoor dat aandacht besteedt aan de wijze waarop de gemeente in de (cocreatie-aanpak in de) kern kan participeren.

5.1. De kern

De inwoners in één kern gaan, samen met *alle* betrokken stakeholders in gesprek. Het (procesmatig) faciliteren gebeurt door de gemeente maar het gesprek dat daar plaatsvindt is op basis van gedeelde urgentie, gelijkwaardigheid⁶, wederkerigheid en met een open

⁶ Tijdens de dialoog handelend als gelijkwaardig. Want bv. een zorginstelling, politie, corporatie, ondernemersvereniging, inwonerscollectief of gemeente zijn niet in alle aspecten gelijk aan elkaar.

agenda. Als daar thema's aan de orde komen waar de gemeente bij betrokken is, nemen de betrokken gemeentelijke professionals vanzelfsprekend ook deel aan het gesprek, op basis van de gemeentelijke doelstellingen.

In een serie van ontmoetingen (in een passende vorm, afhankelijk van behoefte) kunnen de deelnemers samen de uit te werken thema's bepalen om zo tot een concreet activiteitenprogramma te komen.

Bij keuze voor de uit te werken thema's kunnen deelnemers gebruik maken van het voorwerk in een DOP (of een soortgelijke visie vanuit de inwoners). Vervolgens kunnen partijen hieraan direct ook een eerste voorstel voor uitwerking (deelname, input, financiering, et cetera) toevoegen. In de afrondende bijeenkomst vindt de synthese van voorstellen plaats. Dit wordt verwoord in een activiteitenprogramma, op basis waarvan de voorstellen daadwerkelijk door partijen aangepakt worden, gericht op een toekomst voor de kern.

We stellen voor om dit jaar op één plek te beginnen met de aanpak van cocreatie in kerngericht werken. Daarbij kunnen we dan ook het effect van cocreatie evalueren, bijstellen en vervolgens verder uitrollen naar andere plekken (werken volgens de PDCA-cirkel).

Hierbij worden de ambities voor en ervaren problemen integraal en inhoudelijk bekeken. Met integraal bedoelen we dat dit in beginsel dus alle onderwerpen kan betreffen die op die plek spelen, dus bijvoorbeeld verkeer of spelen/ontmoeten. Immers, de beleving van inwoners beperkt zich meestal niet tot één vakdiscipline.

We stellen voor te starten in Oosterhout:

1. Een expliciete wens van het dorp, is een haalbaarheidsstudie naar de realisatie van centrumfuncties in Oosterhout. De gekantelde aanpak voorziet in het procesmatig faciliteren (middels cocreatie) van dit onderzoek. Dit is ook als zodanig verwoord in de 'gemeentelijke reactie op het DOP Oosterhout'.

Bij het toepassen van de gekantelde aanpak, bekijken we vooral het resultaat van het cocreatieproces. Wat is het resultaat, sluit het aan bij de wensen van de doelgroepen, is het resultaat SMART, zijn betrokkenen bereid ook de uitvoering op te pakken, zijn betrokkenen bereid tot (co)financiering, et cetera.

De mogelijkheid is aanwezig (optioneel) om daarna ook in Elst de aanpak toe te passen:

2. De wijkplatforms in Elst verkennen de opties voor een onderzoek naar de wijze waarop de lokale samenleving het mogelijk kan maken om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig in de wijk te laten wonen. Mocht dit onderzoek daadwerkelijk doorgang vinden, dan kan de gekantelde aanpak hierbij het proces faciliteren.

De volgende argumenten liggen ten grondslag aan de voorgaande twee keuzes:

- Het DOP (of de visie op de wijk of thema) moet aanwezig zijn.
- Aantal/aard kwesties waarbij weerstand aanwezig is.
- Faciliteren versterken zelforganiserend vermogen.

5.2. Gemeentelijke organisatie

Zoals gezegd is de methode van cocreatie primair gericht op inwoners en betrokken instanties in de kern. Dat wil echter niet zeggen dat de methodiek van cocreatie intern (binnen de gemeente) geen toepassing vraagt.

Interne parallelsessies

Daarom is het voorstel om - gekoppeld aan het externe spoor in een kern - intern ook terdege aandacht te besteden aan cocreatie. Door middel van interne sessies komen de mensen uit de ambtelijke organisatie bijeen. Centraal is de vraag; wat leren we uit de sessies in de kern en wat betekent dat voor de basishouding en de rolinvulling van de gemeente. Deze sessies lopen parallel met de externe sessies. Waar nodig nemen deze gemeentelijke professionals dus ook deel aan de gesprekken in het dorp.

Themabijeenkomsten

Voordat de interne en externe sessies starten, zijn themabijeenkomsten voorzien voor de volgende doelgroepen: MT en B&W, gemeenteraad⁷, wijkplatforms en dorpsraden en de meest betrokken professionele partijen. Voorbeelden uit deze laatste groep zijn corporaties, welzijnsorganisaties en politie. Afhankelijk van behoefte kunnen enkele doelgroepen wellicht gezamenlijk uitgenodigd worden voor deze bijeenkomsten.

Alhoewel de doelstellingen tot op raadsniveau zijn geaccordeerd, lijkt het zinvol om de toepassing van cocreatie (de wijze waarop we het kerngericht werken op dit punt anders willen aanpakken) vooraf te presenteren en verwachtingen met elkaar te delen. Intern binnen de gemeente, maar zeker ook samen met betrokken actoren. Dit is van belang voor het draagvlak maar kan zeker ook van nut zijn voor de wijze waarop actoren (later in het proces) input geven in of bij de verschillende sessies.

Voorgesteld wordt tijdens deze themabijeenkomsten het volgende aan de orde te stellen:

- Context; hoe verhoudt dit traject zich tot overige acties kerngericht werken.
- Cocreatie: presentatie van de methodiek en de wijze van toepassen in deze opgave.
- Het onderscheid tussen verschillende bewoners en hun rol.
- De rol van de overheid bij het toepassen van kerngericht werken middels cocreatie.

Indien B&W instemt met dit deze opdracht willen we - tezamen met een extern adviseur (zie hoofdstuk 7) en⁸ in afstemming met de dorpswerkgroep) een concreet Plan van Aanpak opstellen. Hierin worden bovenstaande hoofdlijnen verder uitgewerkt zodat nog duidelijker wordt welke kaders, processtappen en communicatie van toepassing zijn.

Periode	Activiteit
Eind mei	Interne besluitvorming
Begin juni	Start onderhandse aanbesteding
Augustus	Concreet Plan van Aanpak
September	Thema-bijeenkomsten
Oktober-februari	Cocreatiesessies (intern en extern) haalbaarheidsonderzoek centrumfuncties Oosterhout
Februari	Opleveren resultaat Oosterhout
Maart	Procesresultaten aanpak kerngericht werken

6. RESULTAAT: PROCES ÉN INHOUD

Cocreatie is een manier van samenwerken waarbij alle deelnemers eigenaar zijn van zowel het proces als het resultaat. Het resultaat van cocreatie bestaat daarom uit zowel inhoudelijke resultaten als procesresultaten.

Inhoudelijke resultaten worden vervat in een activiteitenprogramma en zijn input voor uitvoering door betrokken partijen. Procesresultaten zijn bedoeld voor - in geval van succes - het vervolgen van het proces of het in een andere kern opstarten van dit proces. Bijvoorbeeld: welke meerwaarde maakt dat inwoners of instellingen tot een *betrokken partij die over gaat tot actie*? En als er dan ontwikkelingen van start gaan, *wat betekent dat dan voor de gemeentelijke overheid van Overbetuwe*?

Ervaringen en procesresultaten worden tussentijds gedeeld. Niet alleen binnen dit traject, maar ook gemeentelijke trajecten waar de hogere participatieniveaus een rol spelen. Bijvoorbeeld uitvoering van de Voorzieningennota. Zodat we van elkaar kunnen leren en een (op hoofdlijnen) als gemeente in dit kader consistent te werk kunnen gaan.

⁷ Voorstel om dit als 'follow up' te beschouwen van de raadsconferentie op 23 februari 2013 over de visie op het sociale domein.

⁸ Voor het externe deel.

Besluitvorming

Aan het einde van de (in dit document voorgestelde) aanpak van cocreatie worden de resultaten gebundeld om in te brengen voor besluitvorming in B&W en/of gemeenteraad. Binnen cocreatie zou deze besluitvorming niet meer dan een formaliteit moeten zijn. Alle betrokken partijen - ook college en waar nodig raad - hebben immers de voor hen belangrijke input in het proces kunnen leveren. De gekozen rolinvulling geeft college en raad handvatten over hun invloed op de inhoud en het resultaat als de hogere treden van de participatieladder worden toegepast.

Dit geldt overigens niet alleen voor de besluitvorming binnen de gemeente. Het geldt evenzeer voor de besluitvorming binnen de andere betrokken partijen zoals wijkplatforms, woningcorporaties, politie, zorgorganisaties, enzovoorts.

7. BEHEERSASPECTEN

Voor het succesvol doorlopen van de pilot cocreatie is inzet nodig; in tijd en in geld.

Voor organisatie van en communicatie over de verschillende sessies is procesgeld nodig, tot circa € 7.000. Tevens nodig voor inzet van een externe adviseur. Een adviseur die - vanuit een objectieve rol en een ervaren externe blik - de sessies kan leiden en partijen kan adviseren. Daarvoor wordt een bedrag ingeschat van € 19.000. Drie bureaus worden uitgenodigd hiervoor een voorstel te doen.

Maar vooral ook is inzet in tijd nodig. Allereerst door de betrokkenen in het dorp zelf. Daarnaast is bestuurlijke en ambtelijke inzet vanuit de gemeente onmisbaar. Om deze inzet te coördineren, wordt de volgende interne organisatie voorgesteld. Bestuurlijk opdrachtgevers: Gera Koopmans (portefeuillehouder kerngericht werken) en Frank van Rooijen (wethouder programma Wonen). Ambtelijk opdrachtgever: Dave Ploum van het team TBR (primaathouder kerngericht werken binnen de gemeentelijke organisatie). Opdrachtnemer: Stefan Tempelman (programmaregisseur wonen). Coördinatie extern: Sandra Mennen (TBR). Interne werkgroep (naast opdrachtgever en externe coördinatie): Carin Wüstefeld (TBR), Martijn Stip (TBV) en Maike Weenink (TAV, communicatie). Daarnaast worden in ieder geval Raymund Peters (MT-lid), Gerald Gnodde (teammanager TOW), Eefke Goosen (woonbeleid, Nota WZW) en de programmaregisseurs tussentijds geïnformeerd over de stand van zaken.

Auteurs:

S. Mennen (TBR)

S. Tempelman (TOW)

M. Weenink (TAV, communicatie)

C. Wüstefeld (TBR)

Versie: 1.1

Datum: 27 mei 2013

Kenmerk: 13INT01401